

Боби
Бадаревски

**Наука, геј ген,
човекови права**

Истражувањата на сексуалната ориентација од последната деценија на минатиот век останаа забележани во неколку научни проекти, чии извештаи предизвикаа голем интерес како во научната, така и во пошироката светска јавност. Предметот на тие истражувања беше потеклото на машката хомосексуалност.

Во извештатите од истражувањата се тврдеше дека постојат индикации за биолошки основи на машката хомосексуалност. Поентите од тие истражувања наидоа на најголем одзив во американското општество. Јавноста реагираше преку јавни дебати „за“ и „против“ специјалните права на хомосексуалците, тестирајќи ги на тој начин извештаите како аргументација во одбраната на своите стојалишта.

Интересот за истражувањата не беше ограничен само кај геј/лезбејските движења, биомедицинските науки и јавните дебати за правата на хомосексуалците. Многу феминистички автори ги критикуваа нивните наоди. Критиките главно се потпираа на искуството со натурализмот како доминантна стратегија во практиката на научните истражувања.

Bobi
Badarevski

**SCIENCE, GAY
GENE, HUMAN
RIGHTS**

In the last decade of the past century several scientific projects conducted research into sexual orientation and the reports aroused great interest not only in the scientific world, but also in the wider public world. Such research projects were interested in the origin of male homosexuality.

The reports claimed that there were indications about the biological origin of male homosexuality. The arguments discussed in these research projects were best received by the American society. The public responded 'for' and 'against' special rights for homosexuals through public debates thus testing the reports as arguments in the defense of their standpoints.

The interest for the research projects was not limited to gay/lesbian movements, biomedical sciences and public debates on the rights for homosexuals. Many feminist authors criticized the findings. Such criticism was based on the experience with the naturalism as a dominant strategy in the practice of scientific research.

Во рамките на геј/лезбејското движење се изострија теориско-политичките разлики помеѓу доминантните струи: „геј ген“ струјата, како позиција што го поддржува биолошкиот концепт на хомосексуалноста од една, и оние кои го застапуваа „queer“ стојалиштето, односно сите оние кои на некој начин не се „совпаѓаат“ со доминантните хетеросексуални нормативни практики од друга страна. Кон „queer“ стојалиштето се приклучија и оние кои го истакнуваа „изборот“ како исходниште на својата позиција и според тоа беа блиски до антинатуралистите.

Не беше тешко да се претпостави дека ќе се појават нови извештаи од истражувања што ќе имаат за цел да ја проверат валидноста на изнесените наоди. И навистина, такви истражувања беа спроведени, но повеќето од нив не ги потврдија наодите за биолошките основи на сексуалната ориентација на машката хомосексуалност. Исто така, се појавија студии и книги во кои се коментираа сите аспекти од дебатата и нивната меѓусебна поврзаност. Но, како и со повторените научни истражувања, авторите доаѓаа до скептички или агностички заклучоци. Методологијата употребена во теориските проценки обично беше феминистичката епистемологија со која се докажуваше инконклузивноста на наодите, или се тврдеше дека тие се ирелевантни во борбата за правата на хомосексуалците.

Она што следи претставува обид да се прикажат тензиите помеѓу метафизичките, епистемолошките и политичките дискурси во феминистичките и геј/лезбејски теориски позиции, во контекст на биолошките истражувања на машката хомосексуалност.

Within the gay/lesbian movements, the theoretical and political differences among the dominant factions became clearer: the ‘gay gene’ faction, as a position that supported the biological concept of homosexuality, and those who supported the ‘queer’ standpoint, i.e. all those who in some way did not ‘fit in’ with the dominant heterosexual normative practice. Everyone who underlined the ‘choice’ as an outcome of their position and were close to the anti-naturalists joined the ‘queer’ standpoint.

It wasn’t difficult to assume that new reports of research projects would appear in order to verify the validity of the presented findings. Indeed, such research projects were carried out but most of them did not confirm the findings regarding the biological influence on the sexual preference in male homosexuality. In addition, there were new studies and books giving comments on all aspects of the debate and their mutual connection. However, as was the case with the repeated scientific research projects, the authors reached sceptical and agnostic conclusions. The methodology used in the theoretical assessments was usually the feminist epistemology that proved the inconclusiveness of the findings, or claimed that the findings were irrelevant to the struggle for homosexual rights.

What follows is an attempt to present the opposing views among the metaphysical, epistemological and political discourses in feminist and gay/lesbian theoretical standpoints in the context of the biological research into male homosexuality.

Наука

Овие денови реализмот не е популарен. Метафизичката доктрина позната како конструктивизам, во сите нејзини варијанти - од онтолошката, до епистемолошката и лингвистичката, станува доминантна позиција. Иако дебатата помеѓу реалистите и конструктивистите можеме да ја следиме сè до средновековната расправа за природата и значењето на концептите, таа и денес е жива и постојано ги менува контекстите и мотивите за нејзино повторно актуелизирање.

Во феминистичката литература, расправата за реализмот беше воведена со познатата реченица на Симон Де Бовоар дека „никој не се раѓа како жена, туку станува жена“. Во раните седумдесетти, „откриетието“ на категоријата „род“ како социо-културно својство, дистинктно од категоријата „пол“ придонесе за проширување на дебатата за реализмот на полето на антропологијата и социјалната онтологија. Според стандардната интерпретација, категоријата „пол“ реферира на нешто дадено, на неменливо природно својство, додека „род“ реферира на социо-културните аспекти. Бидејќи категоријата „род“ не зависи од дадени и фиксирани својства, нејзината природа се опишуваше како конструкт. Меѓутоа, се покажа дека и конструктите може да имаат суштини. Проблемот беше во тоа што категоријата „род“ беше толкувана во однос на категоријата „пол“, а таа релација беше одговор на едно онтолошко прашање, но не и на метафизичкото. Метафизичкото прашање е прашање за суштината како својство кое проникнува во сите членови на една категорија, и на кое може да се одговори, без да се даде одговор на онтолошкото.

SCIENCE

These days realism is not popular. The metaphysical doctrine better known as constructivism, in all its versions – from the ontological to the epistemological and linguistic one, develops into a dominant viewpoint. Although we are able to follow the debate between the realists and the constructivists until the medieval discussion on nature and the meaning of concepts, this debate is still vivid and constantly changes the contexts and motives for its re-actualization.

In feminist literature, the discussion on realism was introduced with the famous citation ‘one is not born a woman, one becomes one’, by Simone de Beauvoir. In the early 70s, the ‘discovery’ of the category ‘gender’ as a socio-cultural feature distinctive from the category ‘sex’, contributed for the expansion of the debate on realism in the sphere of anthropology and social ontology. According to the standard interpretation, the category ‘sex’ refers to something given, an unalterable natural attribute, whereas ‘gender’ refers to the socio-cultural aspects. On the grounds that the category ‘gender’ does not depend on given and fixed attributes, its nature was described as a construct. However, it was shown that even constructs may have an essence. The problem arose due to the fact that the category ‘gender’ was interpreted with regard to the category ‘sex’, and this relation was an answer to an ontological issue, not a metaphysical one. The metaphysical issue is an issue about the essence as an attribute typical of every member in a given category, and an issue that can be answered without providing an answer to the ontological issue.

Во поглед на категоријата „род“, есенцијализмот, како неприфатлива онтолошка позиција во современите феминистичките теории, беше дестабилизиран на два начина: со историзација на категоријата и преку нејзината деконструкција. Но, историзмот и материјализмот исто така веќе не беа во мода. Стратегијата на деконструкцијата се спроведуваше во две насоки: на метафизичкиот предизвик се одговараше со дезориентација на метафизичкиот концепт на идентитетот, олицетворен во релацијата суштина/појава. Во однос на онтолошкото прашање се кокетираше со лингвистичкиот конструктивизам, според кој, не само што категоријата „род“ е конструкт, туку и категоријата „пол“ е конструкт исто така.

Дискурзивниот конструктивизам на Батлер (Butler, 1990, 1993) беше и сè уште претставува инспирација на теоретското промислување на категориите род, пол, сексуалност. Од мноштвото интерпретации, толкувањето на Фаусто-Стерлинг (Anne Fausto-Sterling, 2000), можеби е едно од најинтересните. Според Фаусто-Стерлинг, теоријата на Батлер може да претставува појдовна точка во анализата и критиката на дискурсот на биомедицинските науки. Анализирајќи ги основите на концептуалните рамки на истражувањата за интерсексуалноста, Фаусто-Стерлинг истакнува дека „... пол/род дистинкцијата ја ограничува феминистичката и другите форми на анализа. Терминот „род“ поместен во дихотомијата, нужно ја исклучува биологијата. Да се мисли критички за биологијата станува невозможно поради поделбата реално/конструирано, во чии рамки, знаењето за реалното многумина го пресликуваат во доменот на науката, истовремено изедначувајќи го она што е конструирано со социјалното“ (Fausto-Sterling 2000, 3). Иако гледиштето на Фаусто-Стерлинг се потпира врз дискурзивниот конс-

With regard to the category ‘gender’, the essentialism, as an unacceptable ontological viewpoint in the modern feminist theories, was destabilized in two ways: by historicizing the category and through its deconstruction. Nonetheless, historicism and materialism were no longer in trend. The strategy of deconstruction was carried out in two directions: the metaphysical challenge was responded to by disorientating the metaphysical concept of identity, embodied in the relation essence/appearance. Regarding the ontological issue, the linguistic constructivism was being coquetted with, according to which, not only that the category ‘gender’ is a construct, but the category ‘sex’ is also a construct.

The discursive constructivism of Butler (Butler, 1990, 1993) was and still is an inspiration of theoretical thinking on the categories gender, sex and sexuality. Of the many interpretations, the explanation of Fausto-Sterling (Anne Fausto-Sterling, 2000) is perhaps one of the most interesting. According to Fausto-Sterling, Butler’s theory can be regarded as a starting point in the analysis and criticism of the discourse of biomedical sciences. Analyzing the bases of the conceptual outlines of the research into inter-sexuality, Fausto-Sterling points out that “the sex/gender dualism limits feminist and other forms of analysis. The term ‘gender,’ placed in a dichotomy, necessarily excludes biology. Thinking critically about biology remains impossible because of the real/constructed divide, in which many map the knowledge of the real onto the domain of science while equating the constructed with the cultural.” (Fausto-Sterling 2000, 2003) Although Fausto-Sterling’s viewpoint is based on the discursive constructivism, she alters it with her argument that “As we grow and develop, we literally, not just discursively (that is through language and cultural practice), construct our bodies, incorporating

труктивизам, таа го преиначува кога тврди дека „Како што растеме и се развиваме, ние буквално, не само дискурзивно (односно, низ јазикот и културните практики) ги конструираме нашите тела. За да го разбереме значењето на ова тврдење, ние мораме да ја разградиме дистинкцијата помеѓу социјалното и физичкото тело“ (Fausto-Sterling, 2000).

Овој исказ како да дава нови толкувања на конструктивизмот проширувајќи го неговото значење. Ако прифатиме дека да се биде материјален значи да се зборува за процес на материјализација, тогаш дискурзивниот конструктивизам на Батлер преминува во дискурзивен материјализам. По сè изгледа дека, според Фаусто-Стерлинг, една од најмоќните импликации на дискурзивниот материјализам е можноста за деконструкција на дистинкцијата природа/култура која се рефлектира во дихотомиите род/пол, хомосексуалност/хетеросексуалност. Практикувана во анализите на научната работа, деконструкцијата ќе ја покаже неоправданоста на ставот дека науката работи на и во доменот на реалното. Сепак, Фаусто-Стерлинг ги задржува дистинкциите, но само хеуристички, бидејќи, како што истакнува, во контекстот на биомедицинските науки, луѓето се нешто и природно и социјално, па според тоа и артифициелни односно конструирани суштества.

Според Елизабет Грос (Elizabeth Grosz, 1994), есенцијализмот е природен непријател на жените. Иако присутен и во феминистичкиот дискурс, според Грос, есенцијализмот е поврзан со патријархалниот дискурс така што ја оправдува субординацијата на жените во однос на мажите. Есенцијализмот повлекува биологизам, натурализам и универзализам, кои претставуваат рамки и парадигми на функционирањето на науката.

experience into our very flesh. To understand this claim, we must erode the distinction between the physical and the social body.” (Fausto-Sterling, 2000)

It seems that this statement allows for new interpretations of constructivism thus expanding its meaning. Provided that we accept that being material means talking about the process of materializing, then Butler’s discursive constructivism becomes discursive materialism. After all, it appears that, according to Fausto-Sterling, one of the most powerful implications of the discursive materialism is the possibility of deconstructing the distinction nature/culture which is reflected in the dichotomies gender/sex, homosexuality/heterosexuality. Being applied in the scientific analysis, deconstruction will prove the groundlessness of the attitude that science works in the domain of the real. However, Fausto-Sterling maintains the distinctions, but only from a heuristic aspect, because, as she points out, in the context of biomedical sciences, people are both natural and social beings, which makes them artificial i.e. constructed beings as well.

According to Elisabeth Grosz (Elisabeth Grosz, 1994), essentialism is a natural enemy of women. Although present in the feminist discourse, according to Grosz, essentialism is connected to patriarchal discourse by justifying female subordination with regard to men. Essentialism entails biologism, naturalism and universalism, which are frames and paradigms for the functioning of science.

Според овие метафизички рамки, биологизмот е претставен во хиерархијата на биолошките капацитети. Натурализмот може да биде претставен како верзија на биологизмот, но тој не мора да биде фиксиран на биолошкото ниво на дескрипција. Натурализмот претпоставува онтолошки детерминирани капацитети кои не мора да бидат дадени во физички термини. Универзализмот не зависи од физичко-онтолошките дескрипции. Тој содржи општи карактеристики што може да бидат дефинирани и како социо-културни категории.

Спротивно од есенцијалистичките епистемологии, феминистичката епистемологија и философија на науката се антиреалистички во смисла на една посткуновска епистемолошка позиција. Следејќи ја таа традиција, тие се доближуваат до останатите приоди на анализа на знаењето и науката коишто ги истакнуваат нивните социјални и културни аспекти. Според феминистичката епистемологија и философија на науката, знаењето и научните практики делумно содржат сексистички, маскулинистички и хомофобични претпоставки. Науката како институција не може да стои надвор од општеството, па според тоа, одредени социјални влијанија се присутни во самата концептуализација на предметите на истражувањата. Иако феминистичката критика не ја исклучува можноста за објективно знаење, сепак, за да се дојде до него, потребно е да се отстранат метафизичките претпоставки кои на извесен начин го поддржуваат сексизмот. „Добра наука“ е онаа наука, којашто е свесна за социјалните и метафизичките претпоставки во својата практика и којашто се стреми кон елиминирање и релативизација на дискриминаторските политички импликации од научните истражувања.

According to these metaphysical frames, biologism is represented in the hierarchy of biological capacities. Naturalism can be represented as a version of biologism, but it does not have to be fixed on the biological level of description. Naturalism assumes ontologically determined capacities, not necessarily given in physical terms. Universalism does not depend on the physical and ontological descriptions. It includes general characteristics that can be defined as socio-cultural categories as well.

Contrary to the essentialist epistemologies, feminist epistemology and the philosophy of science are anti-realistic in the sense of a post-Kuhnian epistemological standpoint. Following this tradition, they draw nearer to other approaches to knowledge and scientific analysis that point out their social and cultural aspects. According to the feminist epistemology and the philosophy of science, knowledge and the scientific practices encompass sexist, masculine and homophobic assumptions to some extent. Science as an institution cannot exist out of society; therefore, certain social influences are present in the very conceptualization of the research subjects. Although feminist criticism does not exclude the possibility of objective knowledge, still, it is necessary to eliminate any metaphysical assumptions that support sexism to a certain degree in order to achieve such knowledge. ‘Good science’ is the science that is aware of the social and metaphysical assumptions in its practice and one that aims at eliminating and relativizing the discriminatory political implications of scientific research.

Феминизмот го поврзува конструктивизмот со критиката на науката. Како што можеше да се забележи во интерпретацијата на Фаусто-Стерлинг, конструктивизмот се јавува како *a priori* аргументација против метафизичкиот реализам кој е поврзан со нормалните практики на науката. Деконструктивизмот, поставен од онаа страна на дихотомијата трансценденција/иманенција, се нуди како трансцендентален увид во условите и можностите за надминување на идеолошките премиси на науката.

ГЕЈ ГЕН

Изразот „геј ген“ има повеќекратно значење. Се употребува во смисла да ги означи генетските докази за машката хомосексуалност, но и како синоним за теоретската позиција според која машката хомосексуалност има биолошки основи. Некои теоретичари со тој израз ја конструираат синтагмата „геј ген дискурс“ за означување на одделни полиња на биолошките истражувања на сексуалноста, како што се бихејвиоралната генетика, невроендокринологијата, социобиологијата и еволутивната психологија. Теоретската оперативност на синтагмата не ограничува некаква интердисциплинарна методологија, туку повеќе ги детектира можните надоврзувања на резултатите од експериментите и истражувањата спроведени во рамките на наведените дисциплини.

Пример за такво надоврзување може да се најде во истражувањата на Левеј (Simon LeVay) и Хармер (Dean H. Harmer), чиишто наоди беа предмет на дискусији. Во списанието *Scientific American* (Vol. 270, 1994) тие објавуваат заедничка студија во која ги прикажуваат резултатите од истражувањата за машката хомосексуалност што ги спровеле. Една година порано Левеј

Feminism relates constructivism to criticism of science. As observed in Fausto-Sterling's interpretation, constructivism appears as an *a priori* argumentation against metaphysical realism that is related to the normal scientific practices. Deconstructivism, placed on the other side of the dichotomy transcendence/immanence, is offered as a transcendental insight in the conditions and possibilities for overcoming the ideological principles of science.

GAY GENE

The expression 'gay gene' has multiple meanings. It is used to denote genetic evidence for male homosexuality. It is also used as a synonym for the theoretical viewpoint that male homosexuality is grounded biologically. Some theorists use this expression to construct the syntagm 'gay gene discourse' to denote separate fields of biologic research on sexuality, such as behavioral genetics, neuroendocrinology, sociobiology, and evolutionary psychology. The theoretical applicability of the syntagm does not restrict certain interdisciplinary methodology; it mainly detects the possible associations to the results gained from experiments and research carried out within the frames of the aforementioned disciplines.

An example of such association can be found in LeVay and Harmer's research (Simon LeVay and Dean H. Harmer), whose findings were widely discussed. They published a joint article in *Scientific American* (Vol. 270, 1994) where they presented the results of the research they carried out on male homosexuality. A year earlier, LeVay had published his book *The Sexual Brain* (1993)

ја објавува книгата *The Sexual Brain* (1993), а една година подоцна Хармер заедно со Копленд (Copeland) ќе ја објави книгата *The Science of Desire* (1994). После големиот одсив во јавноста на нивните дела, тие, како научници и како активни членови на геј движењето беа доведени во необична позиција да ја оценуваат својата работа од стручен и од политички аспект. Изгледаше дека за јавноста биоистражувањата не беа толку интересни по својата содржина, туку повеќе по својата политичка и реторичка димензија во дебатата за геј правата.

Биолошките истражувања за хомосексуалноста имаат долга традиција. Карактеристично за работата на Левеј и Хармер е тоа што тие се надоврзуваат на таканаречените „модерни истражувања“, спроведени во 80-те. Имено, појдовна основа за Левеј беа истражувањата во областа на неуроендокринологијата на Горски (Gorski) и неговите соработници кои работат на UCLA. Лора Ален (Laura Allen), член на истражувачкиот тим, ќе посочи на диморфната структура во човечкиот мозок: групата клетки наречени INAH3 во средниот преоптички регион на хипоталамусот, е поголема кај мажите отколку кај жените.

Во 1991 Левеј ќе се обиде да испита и да провери дали некоја друга група клетки во средната преоптичка област во мозокот варира во контекст на сексуалната ориентација. За таа цел Левеј користи примероци од хипоталамусот на 19 мажи хомосексуалци и 16 мажи хетеросексуалци, добиени од аутопсија. Во набљудувањето ќе бидат вклучени и 6 жени, чија сексуална ориентација не е позната. Од мерењата извршени врз примероците, Левеј ќе одвои и други групи на клетки INAH1 и INAH2. Слично на испитувањата на Горски, Левеј заклучува дека INAH3 е многу поголема кај

and a year later Harmer, together with Copeland, published *The Science of Desire* (1994). After their works became a great success in public, they, as scientists and active members of the gay movement, were put in the unusual position of having to evaluate their work from both expert and political aspects. It seemed that the public was not interested in the contents of biomedical research but rather in the political and rhetorical dimension in the debate on gay rights.

Biological research on homosexuality has a long tradition. Typical for the work of LeVay and Harmer is that it is a continuation of the so-called ‘modern research’ carried out in the 80s. Namely, a starting point for LeVay was the research projects in the fields of neuro-endocrinology by Gorski and his associates who work at UCLA. Laura Allen, a member of the research team, indicated that the human brain had a dimorphous structure: a group of cells called INAH3 located in the middle pre-optical region of the hypothalamus is larger in the male than in the female brain.

In 1991 LeVay tried to explore and check whether another group of cells located in the mid pre-optical region of the brain varied with regard to the sexual preference. For this purpose, LeVay used samples of the hypothalamus of 19 homosexual men and 16 heterosexual men provided from autopsies. The study included 6 women whose sexual preference was unknown. Based on the test and measurements carried out on the samples, LeVay specified another group of cells: INAH1 and INAH2. Similar to the research carried out by Gorski, LeVay concluded that INAH3 is much larger in men than in women. However,

мажите отколку кај жените. Но исто така тој ќе забележи дека областа INAH3 е поголема кај мажите хетеросексуалци, отколку кај мажите хомосексуалци.

Меѓутоа, дејството на мозокот врз сексуалната ориентација, односно врската помеѓу нив, сама по себе не покажува зошто меѓудејството се случува; постојат ли процеси што ја овозможуваат таа релација и каква е нивната природа? Една од можностите за интрисичните разлики на мозокот е неговата реакција на андрогените за време на индивидуалниот развој.

Истражувањата за можната генетска улога на сексуалната ориентација повеќе беа насочени кон испитувањето на генетското влијание, отколку на генетската детерминација. Како што е познато, мажите имаат два полови хромозоми X и Y: Y хромозомот се добива од машкиот, додека X од женскиот родител. Хармер и соработниците ја поставија хипотезата за улогата на X хромозомот кај машките хомосексуалци. Проектот беше фокусиран на 40 семејства со по два геј сина. Резултатите од анализите покажаа дека 33 двојки споделуваат ист генетски маркер, додека кај седум двојки тоа не е случај. X хромозомскиот маркер кој беше детектиран кај 33-те двојки е познат како XQ28. Интерпретацијата дека XQ28 ја одредува сексуалната ориентација не можеше да биде директно посочена, но истражувањата на Левеј и Хармер покажаа дека таа е наследно одредена, па според тоа и биолошки предиспонирана. Тие ја поставија хипотезата за индиректното влијание врз специфичниот генетски фактор низ и преку темпераментот, но како најинтригантна можност ја наведуваат врската помеѓу XQ28 генот и неговото директно влијание на сексуално диморфните региони во мозокот, како што е INAH3.

he also noticed that the INAH3 region is much larger in heterosexual men than in homosexual men.

Nevertheless, the influence of the brain on the sexual preference, i.e. the relationship between them, does not reveal in itself why such interrelation occurs, if there are processes that enable this relation and what their nature is. One of the possibilities for intrinsic differences of the brain is its reaction to androgens during the individual development.

The research projects about the possible genetic role of sexual preference were directed towards examination of the genetic influence rather than the genetic determination. It is a known fact that men possess two sex chromosomes X and Y: the Y chromosome is received from the father whereas the X chromosome is received from the mother. Harmer and his associates postulated the hypothesis about the X chromosome in homosexual men. The project was focused on 40 families having two gay sons. The results of the analysis showed that 33 couples shared the same genetic marker, which was not the case with the other seven couples. The X chromosomal marker detected in the 33 couples is known as XQ28. The interpretation that XQ28 determined sexual preference could not be directly proved; however, LeVay and Harmer's research showed that it was determined hereditarily, thus biologically predisposed. They postulated the hypothesis about the indirect influence on the specific genetic factor by way of and through the temperament, and, as a most intriguing possibility they indicated the relation between XQ28 gene and its direct influence on the sexually dimorphous regions in the brain such as INAH3.

Иако и двете истражувања во крајна линија не нудат директни докази за машката хомосексуалност, изведените генерализации што се потпираат на статистичката метода, сепак, се значајни. Поновите истражувања и теориски анализи можат само да расправаат за вредноста на процентите и нивната интерпретација, но како такви тие припаѓаат на внатрешниот контекст на истражувањата. Она што преку нив не може да се доведе под прашање е самата концептуална рамка на истражувањата и можноста за таков вид истражувања.

Проблемот на генералниот пристап на биолошките теории и проекти може да се постави само во рамките на метаметодолошките расправи. Фаусто-Стерлинг ги критикуваше методолошките претпоставки на биолошките истражувања на сексуалноста, според кои, организмите треба да се испитуваат независно од околината. Спротивно од интерналистичкиот модел, таа го истакнува конекционистичкиот модел на истражување. Според тој модел, организмот треба да се посматра како процес на постојани конекции со околината кои резултираат со негово динамичко обликување. Но, една од најглавните забелешки беше дека во рамките на биоистражувањата се мешаат прашањата за сексуалната ориентација и за родовиот идентитет.

Критиката на „геј ген дискурсот“ од епистемолошки аспект и од аспект на филозофијата на науката оформена во феминистичките теории, обично се движеше во неколку насоки. Како што веќе беше кажано, феминистичката епистемологија ги критикуваше претпоставките дека науката и научното знаење се практики на откривање на стварноста, и дека тие се сосема независни од вредностите и влијанието на општеството.

Although both research projects eventually did not put forward direct evidence about male homosexuality, the inferred generalizations based on the statistical method are still relevant. Current research and theoretical analyses can only argue about the value of the percentage and its interpretation but as such they fit in the inner context of research. The thing such research and analysis cannot question is the very conceptual framework of research and the possibility of such type of research.

The problem with the general approach of the biological theories and projects can be determined only within the frames of meta-methodological debates. Fausto-Sterling criticized the methodological assumptions of the biological research on sexuality that implied independent examination of organisms from the environment. Contrary to the internal model, she highlighted the connectionist model. According to this model, an organism should be observed as a process of constant connections with the environment that result in its dynamic shaping. However, one of the main remarks against this was that, within the frames of biomedical research, issues of sexual preference and gender identity were entwined.

The criticism about ‘gay gene discourse’ from an epistemological aspect as well as from the aspect of the philosophy of science created in the feminist theories progressed in several directions. As previously mentioned, the feminist epistemology criticized the assumptions that science and scientific knowledge were the practice of discovering the reality, and that they were completely independent from society’s values and impacts.

Согласно со така поставените позиции, критичката анализа се темели на две претпоставки: дека концептуализацијата на предметот на истражувањето ги рефлектира доминантните сексистички, хомофобични и хетеронормативни стратегии; и дека односното истражување има некаков удел или рефлексивност врз политичкиот статус и целите на групата која е објект на истражувањето.

Пример на таква анализа наоѓаме во критичките согледби на Бруки (Robert Alan Brookey) во неговата книга *Reinventing the Male Homosexual: The Rhetoric and Power of the Gay Gene* (2002) која е поместена во серијата „Race, Gender, and Science“ на Indiana University Press што ја уредува Фаусто-Стерлинг.

Истражувањата на машката хомосексуалност тој ги поставува во контекст на човековите права на хомосексуалците, обидувајќи се да го идентификува политичкиот капацитет на истражувањата. Прашањето на кое сака да одговори е дали „геј ген“ дискурсот може да функционира како успешна реторичка стратегија за геј правата. За таа цел, Бруки користи два концепта преку кои може да се добие одговор на неговото прашање: концептот на „биореторика“ и концептот на „имплицитни верувања“.

Концептот на биореториката е развиен во реторичките истражувања на науката и ги следи реторичко-прагматските ефекти што таа ги има врз општеството. Лин (Lyne, 1990, 1993) кој впрочем и го поставува концептот, биореториката ја дефинира како стратегија за изнаоѓање и организација на дискурсот на биологијата на тој начин што дискурсот проникнува во социјалниот, политичкиот и моралниот живот, поддржувајќи одредено убедување.

In compliance with these standpoints, the critical analysis is based on two assumptions: that conceptualization of the research subject matter reflects the dominant sexist, homophobic and hetero-normative strategies; and that the relevant research has some kind of influence or reflection on the political status and the aims of the group that is being researched.

An example of such analysis can be found in the critical observations of Brookey (Robert Alan Brookey) in his book *Reinventing the Male Homosexual: The Rhetoric and Power of the Gay Gene* (2002) within the series *Race, Gender, and Science* at Indiana University edited by Fausto-Sterling.

He places research on male homosexuality in the context of homosexual human rights trying to identify the political capacity of the research. He attempts to provide an answer to the question whether the ‘gay gene’ discourse can function as a successful rhetoric strategy for gay rights. For this purpose, Brookey makes use of two concepts in order to answer his question: the concept of ‘bio-rhetorics’ and the concept of ‘background beliefs’.

The concept of bio-rhetorics is developed in the rhetorical research of science and observes the rhetorical and pragmatic effects on society. Lyne (Lyne, 1990, 1993), who postulated the concept, defines bio-rhetorics as a strategy for determining and organizing the biological discourse in such a manner so that it permeates social, political and moral life, supporting certain belief.

Согласно со критичката моќ на овој концепт, Бруки заклучува дека дебатата за геј правата е соодветна илустрација на „геј ген“ дискурсот, претставен во импликацијата: хомосексуалноста е биолошка - тогаш хомосексуалците мора да имаат заштитени права.

Концептот „имплицитни верувања“ развиен од Лонгино (Longino, 1990) обезбедува соодветни средства во идентификацијата на аргументативните елементи на дискурсот кој од научното „е“ обезбедува „треба“ во јавната политика. Од нејзините анализи на научните истражувања во биологијата, таа заклучува дека се интерпретираат како погрешни одредени научни сознанија кои не се согласуваат со тековните верувања во дадени културно-цивилизационски контексти. Според Лонгино, имплицитните верувања ги одредуваат научните претпоставки и ги детерминираат правците и интерпретациите на биолошките истражувања.

Според Бруки, „геј ген“ дискурсот не може да функционира како биореторика затоа што тој се потпира врз имплицитните верувања за машката хомосексуалност како феминизираност и тоа врз основа на асиметричните, нормативните дихотомии на сексуалноста, полот и родот. „Геј ген“ дискурсот, опишувајќи ја машката хомосексуалност како отстапување од полот и типичната сексуалност за која се претпоставува дека природно му припаѓа, според Бруки, оди во прилог на ставовите за нејзината наводна патолошка природа. Во контекстот на геј правата, тој заклучува дека „геј ген“ дискурсот повеќе функционира како биореторика на позицијата за анти-геј правата.

In compliance with the critical power of this concept, Brookey concludes that the debate on gay rights is an appropriate illustration of the ‘gay gene’ discourse represented in the implication: homosexuality is biologically determined – therefore homosexual rights should be protected.

The concept of ‘background beliefs’ developed by Longino (Longino, 1990) accounts for certain means for identification of the argumentative discourse elements that transforms the scientific ‘is’ into ‘ought to’ used in public politics. Based on her analysis of scientific research into biology, she concludes that certain scientific findings that do not comply with the current beliefs in a given cultural and civilizational context are misinterpreted. According to Longino, the implicit beliefs define scientific assumptions and determine the trends and interpretations of biological research.

According to Brookey, the ‘gay gene’ discourse cannot function as bio-rhetorics because it is based on the background beliefs about male homosexuality as a feminized phenomenon as a result of the asymmetric, normative dichotomies of sexuality, sex and gender. ‘Gay gene’ discourse, by describing male homosexuality as a sexual deviation and typical sexuality to which one is supposed to belong naturally, according to Brookey, is in favor of the attitudes regarding its allegedly pathological nature. In the context of gay rights, he concludes that the ‘gay gene’ discourse acts more exactly as a bio-rhetorics of the position for anti-gay rights.

Човекови Права

Обично, текстовите за „геј ген“ дискурсот завршуваат со прашањата за политичкото. Заложбите за социјални промени, со што би бил елиминиран хиерархискиот и исклучувачкиот однос претставен во релациите маж/жена, хомосексуалност/хетеросексуалност, се заеднички и на феминизмот и на геј-лезбејските движења. Но, постои една иронија која е највидлива во оние книги и студии кои ја сумираат теоретската и политичката позиционираност на тие движења. Некој што не е упатен во таа литература би останал збунет. На пример, во спорот есенцијализам/конструктивизам, онтолошките позиции не се проценуваат според нивната теоретска уверливост, туку низ критериумите на политичката прагматика, и на тој начин ја фалсификуваат нивната теориска оправданост. Изразите, „стратешки есенцијализам“ или множината „феминизми“, преку кои, барем семантички, треба да се сочува единственоста на феминистичкиот субјект и истовремено да не се порекне различието помеѓу жените, укажуваат на одредени тензии. Впрочем, можен ли е епистемички прифатлив критериум за концептуализација на човечкиот организам и за капацитетот за сексуалност, конструиран и проценуван според прагматско-политичкиот критериум на антиесенцијалистичкиот феминизам и геј-квеег движењата, така што теориската концептуализација да не биде имплицирана ниту да имплицира сексизми, хомофобии итн?

Логиката на демаскирање, по сè изгледа, нема никаков ефект. Критиките на дискурзивните системи на науката, со цел да се покажат нивните идеолошки и контингентни претпоставки за тоа што е „нормално“ или „реално“, не придонесуваат за никаков радикален исчекор, затоа што тие никогаш и не функционираше

HUMAN RIGHTS

Texts about the ‘gay gene’ discourse are usually finished raising questions about the political. The attempts for social changes resulting in the elimination of the hierarchical and excluding relationship represented in the relations man/woman, homosexuality/heterosexuality, are also shared by feminism and gay/lesbian movements. However, there is an irony which is the most evident in those books that summarize the theoretical and political position of the movements. A person unfamiliar with such literature might be confused. For instance, in the dispute between essentialism and constructivism, the ontological standpoints are not evaluated according to their theoretical credibility, but due to criteria for political pragmatism, thus falsifying their theoretical justification. The terms ‘strategic essentialism’ or the plural form ‘feminisms’ that should, at least semantically, preserve the unity of the female subject and, at the same time, the diversity among women without it being negated, point to certain tensions. After all, is it possible to set an epistemologically acceptable criterion for human body conceptualization and for the sexual capacity, constructed and assessed on the basis of the pragmatic and political criterion for anti-essentialist feminism and gay-queer movements so that the theoretical conceptualization is neither implied nor it should imply sexism, homophobia etc.?

It seems that the logic of unmasking has no effect. Critical reviews on discursive systems of the science, in order to present their ideological and contingent assumptions of what is ‘normal’ or ‘real’, contribute to no radical step forward because they never functioned on basis of these dichotomies. Science cares little whether what is a variable

на тие дихотомии. На науката воопшто не ѝ е грижа дали она што е варијабла на нејзините дискурси е реално или не. Прашањето за метафизички статус на референтите на дискурсите, односно прашањето за нивната реалност, секогаш било прашање на разговор и филозофско дебатирање.

И самата природа на излагањето на демаскирањето останува проблематична. Тоа е моментот каде што деконструктивистичките читања потфрлаат, иако ја потенцираат преплетеноста на онтолошкото, политичкото и културното. Логиката и редоследот на излагањето е инвертирана трансцендентална логика, со што реконструкцијата на дихотомииите треба да ни покаже како се сочинува она што го разбираме како дадено.

Таквата стратегија во очите на нормалниот тековен дискурс, обликуван како консензуални процедури и практики во поглед на тоа што се смета за успешно поставување и решавање на некој теориско-емпириски проблем, предизвикува смеа и подбив, и тоа од две причини: доколку критиката е изложена на јазикот на тековниот нормален дискурс, таа ја губи моќта и се појавува како некаква теорија на онтолошка конспирација. Од друга страна, доколку критиката е изнесена на јазик конструиран како оној кај Батлер, Дерида и другите, тогаш се јавува проблемот на неразбирање и фалсификување на изворните интенции. Радикалната непреводливост е секогаш практика во дискурзивните премини. Практиките на означување, како што се науките, повеќе не се во некој спекулативен поредок што може да се реконструира и чија неодржливост може да се покаже токму со оние принципи преку кои се легитимира. Имено, длабоката преплетеност на овие дискурси развива стратегии на оправдување и легитимирање, кои ниту можат

of its discourse is real or not. The question of metaphysical status of its discursive referents i.e. the question of its reality, has always been a matter of discussion and philosophical debate.

The very nature of the process of unmasking, remains problematic. It is the point where deconstructionist readings fail, although they do underline the overlapping connection between the ontological, political and cultural aspect. The logic and the sequence of the process of unmasking is an inverted transcendental logic; thus reconstruction of the dichotomies should account for how something we comprehend as given is created.

A strategy of this type from the point of the current normal discourse, shaped as consensual procedures and practices with respect to what is regarded as successful postulating and solving a certain theoretical-empirical problem, causes laughter and mockery. There are two reasons causing this: if criticism is presented with the language of the current normal discourse, it loses its power and emerges as a theory of ontological conspiracy, and, on the other hand, if the criticism is presented with the language constructed as the language of Butler, Derrida and others, then the problem of misunderstanding and falsification of original intentions occurs. Radical untranslatability is always a practice with the discursive transitions. The practices of signifying, such as sciences, are no longer in a speculative order that can be reconstructed and whose untenability can be demonstrated by use of the very principles through which it is legitimized. Namely, the broad overlapping connection among these discourses develops strategies for justification and legitimization that neither can be criticized immanently nor reconstructed.

иманентно да се критикуваат, ниту да се реконструираат.

Примерите за неодлучноста како да се реагира на маскулинизмот, сексизмот, хомофобијата па дури и на хетеросексуалната нормативност, се покажаа со дилемата за унитарноста на феминистичкиот политички субјект и прашањето на „queer„ идентитетот. Субверзивната насмевка на ефектот на пастисот во пародиските практики се дочекува како гротеска во која ужива перверзноста на циничниот ум. „Не брзајте. Договорете се најпрво кои сте и што сте. Ние секогаш сме подготвени за разговор“. Вака некако би звучела реченицата до оние кои имаат проблеми со идентитетот, а е упатена од теорискиот естаблишмент.

Како и да е, прашањето за идентитетот и понатаму останува централен проблем во дискурсот за геј правата и во движењата за геј ослободување. Длабоката поврзаност на дејствувањето и моќта како значаен политички момент, постојано го повикува теорискиот дискурс повторно и повторно да го преиспитува концептот на идентитетот и неговите политички капацитети во рамките на нормалните дискурси. Дебатите и поделбите во геј движењето произлегуваат токму од радикалната критика на концептот на идентитетот. Политичкиот неуспех на деконструкцијата на идентитетот произлегува од фактот дека при експозицијата за нејзиното правилно разбирање, таа е вовлечена во недоследни стратегии на оправдување и легитимирање на политичките и социјалните движења.

На пример, во дебатата за геј правата, дискусијата која се движи околу прашањата за статусот и природата на идентитетот, запаѓа во парадоксални ситуации. Застапниците на „queer по избор“ позицијата можат

Hesitation regarding masculinity, sexism, homophobia, and heterosexual normative were even more evident with the dilemma about the unity of the feminist political subject and the issue of ‘queer’ identity. The subversive smile of the effect of pastiche in parodic practices is seen as a grotesque in which the perversity of a cynical mind enjoys. ‘Do not rush. First, come to terms with who you are and what you are. We are always prepared to talk.’ Roughly speaking, this is the address of the theoretical establishment to those who have problems with their identity.

Nevertheless, the question of identity continues to remain a focal problem in the discourse on gay rights and gay liberation movements. The profound connection between action and power as an important political point constantly demands from the theoretical discourse to re-examine the concept of identity and its capacities within the frames of normal discourses. The debates and divisions within the gay movement result from the radical criticism of the concept of identity. The political failure of the deconstruction of the identity resulted from the fact that in the course of presenting a detailed explanation so that it could be comprehended correctly, the deconstruction of identity was involved in inconsistent strategies of justification and legitimization of the political and social movements.

For instance, within the debate on gay rights, the discussion about the issues regarding the status and nature of identity becomes paradoxical. The supporters of the ‘queer by choice’ standpoint may say that they agree

да кажат дека тие и нивните критичари се согласуваат за тоа дека хомосексуалноста не претставува фиксен идентитет. Од друга страна, во „геј ген“ дискурсот се тврди дека хомосексуалноста е стабилен идентитет, со што се согласни и нивните критичари. „Queer“ теоријата постојано ќе ги истакнува, според нив, катастрофалните последици за геј ослободувањето, доколку се инсистира на категоријата „идентитет“, додека „геј ген“ дискурсот ќе ја повторува апсурдноста на идејата за радикалниот неидентитет. Ниту геј движењето и неговите форми за ослободување, ниту феминизмот не постигнавале помалку значајни резултати и придобивки кога се потпирале на есенцијалистичките стојалишта. Меѓутоа, да се сатанизира есенцијализмот како стојалиште кое имплицира асиметрични релации, неегзистентни својства и идентитети, што пак, наводно, по дефиниција продуцира сексизми, и да се фаворизира конструктивизмот и неговата деконструктивистичка варијанта, значи да се остане затворен во рамките на метафизичките дијалогии.

Кога ќе бидат формулирани во термини на дискурсот кој се деконструира, увидите од деконструктивистичките читања не постигнуваат разорно дејство како што се претпоставува. Исказите, како што се „идентитетот е конструкт“, „реалното е фикција“ и др., не предизвикуваат нови „нормални“ искази чија семантика ќе го рефлектира деконструктивистичкото читање на метафизичките дихотомии. Пример за деконструктивистичкиот семантички вител сретнуваме во дискусијата на Џудит Батлер и Катерина Колозова, на семинарот одржан во Охрид (2000), на тема „Криза на субјектот“. Користејќи ја деконструкцијата на Батлер на дихотомијата пол/род како предлошка за едно ново читање на дихотомијата реално/фикција, Колозова во текстот „*Апореџикџ*“ на

with their critics that homosexuality is not a fixed identity. On the other hand, within the ‘gay gene’ discourse, it is claimed that homosexuality is a stable identity, a viewpoint supported by their critics. The ‘Queer’ theory constantly points out, according to their supporters, the catastrophic consequences on gay liberation if the category ‘identity’ is insisted upon, and, at the same time, the ‘gay gene’ discourse reiterates the absurdity of the idea about radical non-identity. Neither gay movement with its forms of liberation nor feminism achieved equally significant results when supporting their viewpoints on essentialist grounds. However, to satanize essentialism as a ground that implies asymmetric relations, nonexistent properties and identities, which produces sexism by definition, and to favour constructivism and its deconstructive variant, means to be closed within the frames of metaphysical dialogisms.

Once formulated in terms of the discourse that is being deconstructed, the findings of the deconstructive readings do not accomplish as damaging an effect as assumed. Statements such as ‘the identity is a construct’, ‘the real is a fiction’ etc., do not cause new ‘normal’ statements the semantics of which reflects deconstructive reading of metaphysical dichotomies. An example of a deconstructive semantic whirl can be found in the discussion between Judith Butler and Katerina Kolozova at the seminar held in Ohrid (2000) entitled *The Crisis of the Subject*. Using Butler’s deconstruction of the dichotomy sex/gender as a basis for new reading and interpretation of the dichotomy real/fiction, it seems that Kolozova in her text *Aporetiké of the Real* (Kolozova 2000) abandons deconstruction and acknowledges the concept ‘Vision-in-One’ which was

реалното“ (Колозова, 2000) по сè изгледа ја напушта деконструкцијата, препуштајќи се на „Визијата-во-Едно“, концепт развиен во не-филозофијата на Ларуел (Laruelle). Иако текстот е обликуван како деконструктивистички обид, тој на крајот се открива како лексички симулакрум на деконструкцијата како интерпретативна пракса. Во Визијата-во-Едно „фикцијата и реалното не се противставени, и дури не се ни поставени во (заемна) релација“ (Колозова, 2001, 44). Признавајќи го ќорсокакот на лингвистичкиот конструктивизам, Батлер ќе се обиде интерпретацијата на Колозова да ја насочи во своја корист, интерпретирајќи го ќорсокакот на сопствената доктрина во индикатор на Реалното. Но таа заборава дека Реалното кај Ларуел не е нешто што го трансцендира јазикот, ниту јазикот му е нешто трансцендентно. Радикалната иманенција на Реалното не е релационо поставена. Како и да е, проблемот останува. Не е јасно, како би можеле од приодите на Колозова и Батлер да конструираме хипотези како стратегии на теориско-емпириски истражувања.

Со деконструкцијата на метафизичките претпоставки на нормалните дискурси значи дека премногу се претпоставува. Идејата дека нормалните дискурси мораат и треба да ги следат правилата по кои функционираат и во ситуации кога ќе се покаже дека тие правила не се тоа што ги конституира и легитимира како нормални дискурси, значи да се има метафизичка верба во нивната рационална иманентност. Од критиката на реализмот, ниту преку рационалните расправи, ниту со поместувањата во означувачките практики, никако не можеме да заклучиме дека тој ќе исчезне од светот на животот затоа што веќе нема никакви рационални разлози да веруваме во неговата нужност или дека оние пракси

developed within Laruelle's non-philosophy. Although the text is shaped as a deconstructive attempt, it eventually reveals itself as a simulacrum of deconstruction as an interpretative practice. In Vision-in-One 'the fiction and real are not opposed, they are not even placed into (mutual) relation' (Kolozova, 2001, 42). Admitting the dead-end of the linguistic constructivism, Butler tries to direct Kolozova's interpretation for her own benefit thus interpreting the dead-end of her own doctrine as an indicator of the Real. However, she forgets that the Real in Laruelle is neither something that transcends language nor language is something transcending. The radical imanence of the Real is not posited relationally. Despite that, the problem remains. It is not clear how we could formulate hypotheses as strategies of theoretical-empirical research using the approaches of Kolozova and Butler.

The deconstruction of the metaphysical assumptions to normal discourses means that there is too much assuming. The idea that normal discourses have to follow the function rules of functioning even in situations when it is obvious that those rules are not what constitutes and legitimizes them as normal discourses, means to have metaphysical faith in their rational immanence. By virtue of the critical writing on realism, neither from rational debates, nor from the shift in the signifying practices, we can conclude that realism will disappear from the living world because there are no more rational reasons to believe in its necessity, or because the practices which are preconditions for its existence are no longer operative.

кои претставуваат услови за негово постоење, повеќе не се оперативни.

Прашањето кое треба да се преиспита е дали стратегиите на оправдување присутни во нормалниот дискурс можат да бидат блокирани и со тоа да се осуетат потезите преку кои се легитимираат сексизмот, хомофобијата и хетеросексуалната нормативност. Насоката што сакам да ја предложам всушност е доста класична. Не станува збор да се отфрлат деконструктивистичките читања, туку тие повеќе да не се земаат како експликативни теории на проблеми кои се дефинирани во термини на нормалните дискурси. Таквиот нивен статус практично и создава забуни и апсурдни теориски позиции како такви, но и кога тие како политичко средство се доведуваат во врска со политичките ангажмани.

Ако деконструктивистичката и радикалните критики веќе го немаат статусот на нормален експликативен дискурс, тогаш веќе нема потреба да се драматизира можноста за демаскирање и демистифицирање на метафизичките дистинкции и дихотомии. Но тоа не значи дека треба да се помириме со фактот дека тие сè уште функционираат како премиси, или механизми во светот на животот, теориските или аргументативните стратегии. Мислам дека има автори кои веруваат дека деконструкцијата нема веќе да постои кога ќе се деконструираат сите метафизички дихотомии, но дека има и такви што веруваат во дихотомната нужност на светот како очигледна. Формулирајќи ја таквата ситуација како прашање на избор и одлука само нè отргнува во погрешна насока.

The issue that needs to be re-examined is whether the justification strategies typical for the normal discourse can be blocked thus impeding the moves through which sexism, homophobia and heterosexual normative legitimize themselves. The course I would like to suggest is somewhat classical in its approach. It is not about rejecting deconstructive readings; rather, they should not be referred to as explicative theories of problems defined with terms characteristic for normal discourses. Such status causes confusion and absurd theoretical viewpoints, especially when they are used as political means in connection with political activities.

If deconstructive and radical critical writings have no longer a status of normal explicative discourse, then there is no need to dramatize over the possibility of unmasking and demystifying the metaphysical distinctions and dichotomies. This does not mean that we have to bring to terms with the fact that they still function as principles or mechanisms in the living world, the theoretical and argumentative strategies. I think that there are authors who believe that deconstruction no longer exists once all metaphysical dichotomies are deconstructed, but there are also authors who believe that the dichotomous necessity of the world is something apparent. By defining this situation as an issue of choice and decision, we are only misled into a wrong direction.

This organization of the problems is setting the suggested critical approach within the frames of the normal discourses. The change in attitude regarding essentialism

Ваквиот распоред на проблемите го поставува предложениот критички приод во рамките на нормалните дискурси. Промената на ставот во однос на

есенцијализмот и конструктивизмот и нивната поврзаност со можните дискриминаторски и ослободувачки практики е во тоа што на тие врски не би требало повеќе да се гледа како на имплицативни релации.

На односите помеѓу овие позиции би можеле да гледаме како на оправдувачки практики што се потпираат врз одредени аргументативни стратегии. Значи, на есенцијализмот може да се гледа како на оправдување на сексизмот кое се спроведува според одредени правила. Но, природата на овие правила не е таква што тие креираат некаква универзална аксиоматска целина. Таквата метафизичка претпоставка всушност е она што денес претставува проблем: од лажноста на есенцијализмот да се заклучи за лажноста на сексизмот и хомофобијата. Тоа што сакам да го потенцирам е дека природата на тие врски е семантичко-прагматска, а не епистемичко-онтолошка. Меѓутоа, приказот на карактерот на таквите семантичко-прагматски стратегии ги надминува границите на овој текст.

Библиографија

- Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
- ----- (1993). *Bodies That Matter*. New York and London: Routledge.
- Brookey, Alan. (2002). *Reinventing the Male Homosexual: The Rhetoric and Power of the Gay Gene*. Bloomington: Indiana University Press.
- Grosz, Elizabeth A. (1994). *Volatile Bodies: Toward A Corporeal Feminism*. Bloomington: Indiana University Press.
- Hamer, D., & Copeland, P. (1994). *The Science of Desire: The Search for the Gay Gene and the Biology of Behavior*. New York, NY: Touchstone.

and constructivism and their connection to the possible discriminating and liberating practices is reflected in the fact that these connections should no longer be treated as implicative relations.

We might regard the relations between these positions as justifying practices based on certain argumentative strategies. In other words, essentialism can be treated as justification of sexism carried out in compliance with certain rules. However, the nature of these rules does not allow for creating a universal axiomatic unity. This metaphysical assumption is the cause of the existing problem today: to infer the falsity of sexism and homophobia from the falsity of essentialism. What I wish to point out is that the nature of these relations is semantic-pragmatic, not epistemological-ontological. However, the study of the character of such semantic-pragmatic strategies surpasses the limits of this text.

Translated by Anastasija Kirkova

References

- Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
- ----- (1993). *Bodies That Matter*. New York and London: Routledge.
- Brookey, Alan. (2002). *Reinventing the Male Homosexual: The Rhetoric and Power of the Gay Gene*. Bloomington: Indiana University Press.
- Grosz, Elizabeth A. (1994). *Volatile Bodies: Toward A Corporeal Feminism*. Bloomington: Indiana University Press.
- Hamer, D., & Copeland, P. (1994). *The Science of Desire: The Search for the Gay Gene and the Biology of Behavior*. New York, NY: Touchstone.

- Колозова, Катерина (2001). „Апоретикè на Реалното“ во *Разговори со Џудит Бајлер*, ур. Катерина Колозова и Жарко Трајаноски. Скопје: „Институт Евро-Балкан“.
- LeVay, S. and Hamer, D. (1994) “Evidence for a Biological Influence in Male Homosexuality.” *Scientific American*, 270, pp. 44-49.
- LeVay, Simon. (1991). “A Difference in Hypothalamic Structure Between Heterosexual and Homosexual Men.” *Science* 253, pp. 1034-1037.
- ----- (1993). *The Sexual Brain*. Cambridge: MIT Press.
- ----- (1996). *Queer Science : The Use And Abuse Of Research Into Homosexuality*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Longino, H. (1990). *Science as Social Knowledge*. Princeton: Princeton University Press.
- Lyne, J. (1990). “Bio-rhetorics: Moralizing the Life Sciences”. In H. W. Simons (Ed.), *The Rhetorical Turn: Invention and Persuasion in the Conduct of Inquiry*. Chicago: University of Chicago Press, pp. 35-57.
- Lyne, J. (1993). “Arguing Genes: From Jurassic Park to Baby Jessica”. In McKerrow, R. (Ed.), *Argument and the Post-modern Challenge*. Annandale, VA: SCA Press, pp. 429-436.
- Fausto-Sterling, Anne. (2000). *Sexing the Body: Gender and Politics and the Construction of Sexuality*. New York: Basic Books.
- Kolozova, Katerina (2001). “Aporetikè of the Real” in *Conversations with Judith Butler*, ed. by Katerina Kolozova and Zarko Trajanoski, Skopje: “Euro-Balkan Institute”.
- LeVay, S. and Hamer, D. (1994) “Evidence for a Biological Influence in Male Homosexuality.” *Scientific American*, 270, pp. 44-49.
- LeVay, Simon. (1991). “A Difference in Hypothalamic Structure Between Heterosexual and Homosexual Men.” *Science* 253, pp. 1034-1037.
- ----- (1993). *The Sexual Brain*. Cambridge: MIT Press.
- ----- (1996). *Queer Science : The Use And Abuse Of Research Into Homosexuality*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Longino, H. (1990). *Science as Social Knowledge*. Princeton: Princeton University Press.
- Lyne, J. (1990). “Bio-rhetorics: Moralizing the Life Sciences”. In H. W. Simons (Ed.), *The Rhetorical Turn: Invention and Persuasion in the Conduct of Inquiry*. Chicago: University of Chicago Press, pp. 35-57.
- Lyne, J. (1993). “Arguing Genes: From Jurassic Park to Baby Jessica”. In McKerrow, R. (Ed.), *Argument and the Post-modern Challenge*. Annandale, VA: SCA Press, pp. 429-436.
- Fausto-Sterling, Anne. (2000). *Sexing the Body: Gender and Politics and the Construction of Sexuality*. New York: Basic Books.